

МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-211>

УДК 519.8

Поквартальне оцінювання економічної ефективності та структури експорту Херсонщини у 2017–2018 рр.

Атоєв К.Л.

кандидат біологічних наук,
старший науковий співробітник відділу математичних методів дослідження операцій
Інституту кібернетики імені В.М. Глушкова НАН України

Горбачук В.М.

доктор фізико-математичних наук, старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник відділу математичних методів дослідження операцій
Інституту кібернетики імені В.М. Глушкова НАН України

Кнопов П.С.

доктор фізико-математичних наук, професор, член-кореспондент НАН України,
завідувач відділу математичних методів дослідження операцій
Інституту кібернетики імені В.М. Глушкова НАН України

На даних 2017–2018 рр. визначено єдиний кластер виробничих лідерів Херсонщини. Кластер охоплює менше половини районів області. Майже всі райони-лідери не потребують генерації первинних даних. Після генерації обчислювальних даних знайдено оцінки параметрів функцій Кобба–Дугласа. Досяжний експорт області на 82% перевищує спостережуваний.

Ключові слова: поквартальне оцінювання, райони Херсонщини, економічна ефективність, цільова структура експорту, великі дані.

Атоев К.Л., Горбачук В.М., Кнопов П.С. ПОКВАРТАЛЬНОЕ ОЦЕНИВАНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ И СТРУКТУРЫ ЭКСПОРТА ХЕРСОНЩИНЫ В 2017–2018 ГГ.

На данных 2017–2018 гг. определен единый кластер производственных лидеров Херсонщины. Кластер охватывает меньше половины районов области. Почти все районы-лидеры не требуют генерации первичных данных. После генерации вычислительных данных найдены оценки параметров функций Кобба–Дугласа. Достижимый экспорт области на 82% превышает наблюдаемый.

Ключевые слова: поквартальное оценивание, районы Херсонщины, экономическая эффективность, целевая структура экспорта, большие данные.

Atoyev K.L., Gorbachuk V.M., Knopov P.S. QUARTERLY ESTIMATION OF ECONOMIC EFFICIENCY AND EXPORT STRUCTURE FOR KHERSONSHCHYNA IN 2017–2018

The only cluster of production leaders of Khersonshchyna is determined on the 2017–2018 data. The cluster covers less than a half of region districts. Almost all districts-leaders do not need raw data generation. The estimates of parameters for Cobb–Douglas production functions are found upon computational data generation. The attainable export of region exceeds the observed one by 82%.

Keywords: quarterly estimation, Khersonshchyna districts, economic efficiency, target export structure, big data.

Постановка проблеми у загальному вигляді. За даними Міжнародного валютного фонду, у 2018 р. Україна посіла останнє місце в Європі за валовим внутрішнім продуктом (ВВП) на душу населення. Для України економічне зростання є актуальною метою, що вимагає міждисциплінарних зусиль і засобів інформаційної ери [1; 2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Перевага запропонованої методики оцінювання економічної ефективності адміністративно-територіальних одиниць [3–6] перед іншими полягає у динамічній високотехнологічній обробці великих обсягів нових оперативних даних, які систематично надходять із надійних джерел.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Загальна проблема підвищення ВВП держави в цілому складається з підпроблем зростання виробництва й експорту її регіонів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз поквартального оцінювання економічної ефективності та структури експорту Херсонської області в 2017–2018 рр.

Виклад основного матеріалу дослідження. Херсонщина розташована у степовій зоні Східно-Європейської рівнини в нижній течії Дніпра (Причорноморській низовині). Омивається Чорним і Азовським морями, а також Сивашем (Гнилим морем). Хоча на Херсонщині знаходиться найбільша в Європі пустеля, було створено Каховське водосховище площею 2 155 км² (близько 8% загальної території Херсонщини) для водопостачання Кримської області України. За півтора року від першого кварталу 2017 р. (2017:I) до 2018:II заробітна плата зросла найбільше у Каховському районі Херсонщини (на 72%), а найменше – у Нововоронцовському районі (на 27%) (табл. 1).

У XIII ст. землі Херсонщини входили до Золотої Орди, а з XIV ст. – до складу Великого Князівства Литовського і Речі Посполитої, яка простяглася від Балтійського до Чорного моря. Мис (коса) Семенів Ріг за злиття Дніпровського і Бузького лиманів було названо на честь бояр Семена Олельковича Київського, які вартували на кордонах держави. З XVI ст. ці території освоюються козаками-запорожцями і входять до володінь Війська Запорозького Низового. З 1764 р. ці території входили до складу Новоросійської губернії Російської імперії. Губернію було розділено на три провінції: Катерининську (Донецький і Дніпровський пікінерні полки та Українська лінія, що складалася зі слобід), Єлизаветградську (Чорний і Жовтий гусарські полки, Єлизаветградський пікінерний полк, слободи), Бахмутську (Бахмутський і Самарський гусарські полки, Луганський пікінерний полк). У 1769 р. на межі Єлизаветградської провінції і Землі Війська Запорозького утворено Молдавський гусарський полк з 16 ротами, що увійшов до складу цієї провінції. У 1775 р. до складу Новоросійської губернії включено правобережні Землі Війська Запорозького, Полтавський полк (три Полтавські, Будиська і Решетилівська сотні) і Миргородський полк (Омельницька і Потоцька сотні); Бахмутська і Катерининська провінції відійшли до ново-

створеної Азовської губернії, а в Новоросійській губернії створено також Полтавську, Слов'янську і Херсонську провінції. У 1802 р. Новоросійська губернія була поділена на три: Миколаївську, Катеринославську і Таврійську. Миколаївська губернія складалася з Єлизаветградського, Ольвіопольського, Тираспольського і Херсонського повітів. Із 1803 р. центр Миколаївської губернії перенесено у Херсон, а губернія перейменована у Херсонську, яка проіснувала до 1919 р., коли з неї було виділено Одеську губернію. Херсонська область утворена під час Другої світової війни 30 березня 1944 р.

На 2018 р. Херсонщина складається з 18 районів і чотирьох міст обласного значення, для яких наявні статистичні спостереження [7–12]. Херсонщина має територію 28 461 км², посідаючи за цим показником сьоме місце серед 27 регіонів України і випереджаючи такі європейські держави, як Північна Македонія, Словенія, Чорногорія, Кіпр, Люксембург, Мальта. Херсонщина має наявне населення 1,0 млн. осіб, посідаючи за цим показником 22-е місце серед регіонів України і випереджаючи такі держави, як Кіпр, Чорногорія, Люксембург, Мальта, Ісландія. Кожна згадана держава є членом Організації Північноатлантичного договору (North Atlantic Treaty Organization – NATO) і має значний експорт у 2017 р. При цьому експорт Херсонщини за кордони України у 2017 р. становив 3,0 млрд. дол. Для зростання експорту і виробництва Херсонщини потрібно планомерно збільшувати обсяги виробничих чинників – праці й капіталу. Поквартальні значення капітальних інвестицій у районах виявляли істотні коливання (табл. 2).

За фактичної відсутності саморегуляції обсягів виробничих факторів через сучасні фінансові ринки та інструменти виникають питання обґрунтованості змін таких чинників. Для відповіді на ці питання треба враховувати виробництво сфери послуг (табл. 3) і промисловості (табл. 4).

У табл. 4 для Великоолександрівського (за 2017:I, 2017:II, 2017:III), Високопільського (за 2018:I, 2018:II), Верхньорогачицького, Голопристанського, Горностаївського, Іванівського, Нижньосірогозького, Нововоронцовського, Новотроїцького районів дані I_t не оприлюднювалися відповідно до вимог Закону України «Про державну статистику» щодо конфіденційності статистичної інформації, але генерувалися за алгоритмом [6], послідовно застосовуючи усереднення наявних спостережень,

Таблиця 1

**Середньомісячна нарахована заробітна плата (wage) W_t (грн.) штатних працівників
й обсяг праці (labor) $L_t = 3W_t$ (грн.) у кварталі t [7–12]**

Район/Період	Середньомісячна зарплата W_t						Обсяг праці L_t					
	2017:I	2017:II	2017:III	2017:IV	2018:I	2018:II	2017:I	2017:II	2017:III	2017:IV	2018:I	2018:II
м. Херсон	5729	6310	6480	7203	6869	7528	17187	18930	19440	21609	20607	22584
м. Гола Пристань	5327	7234	7059	6643	6783	9065	15981	21702	21177	19929	20349	27195
м. Каховка	5487	5967	5890	6655	6534	7159	16461	17901	17670	19965	19602	21477
м. Нова Каховка	4740	5250	5386	5867	5972	6548	14220	15750	16158	17601	17916	19644
Бериславський	4256	4869	4995	5337	5344	5895	12768	14607	14985	16011	16032	17685
Білозерський	4692	5182	5202	5272	5645	6739	14076	15546	15606	15816	16935	20217
Великопетиський	4232	4787	5114	5399	5194	5912	12696	14361	15342	16197	15582	17736
Великоолександрівський	5026	5028	5454	5450	5491	6404	15078	15084	16362	16350	16473	19212
Верхньорогачицький	4365	5310	5374	5947	5120	5583	13095	15930	16122	17841	15360	16749
Високопільський	4869	5111	5293	5749	5986	6407	14607	15333	15879	17247	17958	19221
Генічеський	4325	5152	5214	5481	5270	6339	12975	15456	15642	16443	15810	19017
Голопристанський	4801	5543	7152	5141	5519	6254	14403	16629	21456	15423	16557	18762
Горностаївський	3941	4504	4778	5022	5037	5966	11823	13512	14334	15066	15111	17898
Іванівський	4191	4964	5006	5378	5667	7134	12573	14892	15018	16134	17001	21402
Каланчацький	4403	5040	5212	5630	5315	6370	13209	15120	15636	16890	15945	19110
Каховський	4031	5219	5483	6493	5552	6951	12093	15657	16449	19479	16656	20853
Нижньосірогозький	4892	5302	5392	5806	6178	7499	14676	15906	16176	17418	18534	22497
Нововоронцовський	4643	5146	5357	5594	5289	5900	13929	15438	16071	16782	15867	17700
Новотроїцький	4331	5068	5001	5590	5187	6065	12993	15204	15003	16770	15561	18195
Олешківський	4713	5035	5235	5740	5850	6454	14139	15105	15705	17220	17550	19362
Скадовський	4304	4804	4583	5416	5674	6173	12912	14412	13749	16248	17022	18519
Чаплинський	4490	5199	5404	5616	5483	6609	13470	15597	16212	16848	16449	19827

Таблиця 2

Освоєно (використано) капітальних інвестицій $C_u = \sum_{t=1}^u C_t$ (тис. грн.) за період 2017_у

перших $u = I, II, III, IV$ кварталів року [7-12] й обсяг C_t (тис. грн.) капітальних (сарітал) інвестицій за квартал t

Район/Період	Освоєно C_u інвестицій за період				Капітальні інвестиції C_t			
	2017:I	2017:II	2017:III	2017:IV	2018:I	2018:II	2018:III	2018:IV
м. Херсон	292945	761153	1312868	2036164	320248	853635	551715	723296
м. Гола Пристань	17896	48878	64704	74225	31811	76606	15826	9521
м. Каховка	47363	94523	166849	273323	59393	115713	72326	106474
м. Нова Каховка	33596	70523	110326	157726	27455	64419	39803	47400
Бериславський	22721	66316	135682	217088	16142	64597	69366	81406
Білозерський	24190	46985	80657	137428	19409	53529	33672	56771
Великопетиський	16719	40842	81058	133949	11479	38743	40216	52891
Великоолександрівський	32303	63629	336942	361936	28712	51115	273313	24994
Верхньорогачицький	14759	45856	57375	69146	7418	17969	11519	11771
Високопільський	13895	31668	55787	70684	1686	9573	24119	14897
Генічеський	47364	118637	169102	268324	42123	98676	50465	99222
Голопристанський	12533	21331	55103	110890	12220	50555	33772	55787
Горностаївський	25175	59553	79522	102114	6916	30225	19969	22592
Іванівський	11947	15715	37479	64753	1624	5415	21764	27274
Каланчацький	8529	33161	40185	109507	5790	14100	7024	69322
Каховський	121137	188409	262002	337133	47205	138101	73593	75131
Нижньосірогоський	29829	40863	85037	117545	13884	29792	44174	32508
Нововоронцовський	13113	36860	46832	61545	5496	13730	9972	14713
Новотроїцький	45638	120388	166399	242980	53491	98948	46011	76581
Олешківський	13354	33900	74916	110949	11723	51159	41016	36033
Скадовський	10666	44910	79436	1462225	177659	206037	34526	1382789
Чаплинський	58117	146114	231805	330390	69151	143921	87997	98585
								74770

Таблиця 3

Чисельність N_t (осіб) наявного населення на кінець кварталу t
й обсяг S_t (тис. грн.) реалізованих нефінансових послуг (services) у кварталі t [7–12]

Район/Період	Наявне населення N_t				Обсяг S_t нефінансових послуг							
	2017:I	2017:II	2017:III	2017:IV	2018:I	2018:II	2017:I	2017:II	2017:III	2017:IV	2018:I	2018:II
м. Херсон	330873	330068	329880	329432	328674	327776	1232496	1243195	1335686	1316987	1206897	1271673
м. Гола Пристань	14607	14540	14508	14466	14446	14399	7748	18025	30190	14125	8120	15745
м. Каховка	36480	36382	36284	36258	36180	36098	33296	35770	40911	47835	49634	48188
м. Нова Каховка	67311	67167	67031	66915	66830	66785	80593	82513	86703	108083	81758	91292
Бериславський	47496	47388	47295	47200	47074	46926	8661	6127	10471	15907	8437	6635
Білозерський	66085	65996	65888	65792	65667	65559	8916	11820	12553	13612	10049	9882
Великопетиський	16556	16512	16463	16405	16358	16308	4967	5990	19239	9256	3840	5329
Великоалександрівський	25609	25553	25459	25328	25247	25207	1773	3738	4931	3156	2095	4303
Верхньорогачицький	11793	11741	11698	11638	11572	11534	642	744	818	974	1037	967
Високопільський	14970	14934	14872	14822	14745	14660	1304	929	1592	1079	968	974
Генічеський	59450	59323	59165	59058	58993	58918	7009	21516	66496	19306	11278	30394
Голопристанський	45451	45382	45311	45258	45189	45161	584	2088	6104	1271	447	2715
Горностаївський	19593	19570	19533	19469	19406	19381	7323	7434	9346	13363	4987	6199
Іванівський	13791	13750	13704	13630	13560	13523	1238	2138	2635	1680	1691	2271
Каланчацький	21372	21378	21368	21348	21346	21341	6989	10986	4507	3045	2702	3551
Каховський	35675	35614	35568	35434	35367	35249	1430	1865	3012	718	2169	3351
Нижньосірогоський	15759	15720	15657	15591	15512	15460	1410	2103	3013	2383	1870	2983
Нововоронцовський	21149	21096	21008	20906	20851	20773	3769	5011	5267	5283	4068	6188
Новотроїцький	35445	35341	35262	35223	35171	35166	3158	4758	5827	4494	2976	4581
Олешківський	71348	71250	71129	70981	70816	70784	7860	24506	31836	27499	11140	47687
Скадовський	47423	47314	47220	47061	46968	46867	17446	46079	104339	12508	23092	47280
Чаплинський	35011	34951	34899	34766	34740	34704	1140	5673	6021	1235	1224	4488

Таблиця 4

Обсяг $I_u = \sum_{t=1}^u I_t$ (тис. грн.) реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) без ГДВ та акцизу за період 2017_ u перших $u = I, II, III, IV$ кварталів року [7–12] й обсяг I_t (тис. грн.) реалізованої промислової продукції за квартал t

Район/Період	Обсяг I_u промислової продукції				Обсяг I_t промислової продукції					
	2017:I	2017:II	2017:III	2017:IV	2018:I	2018:II	2017:II	2017:III	2017:IV	2018:II
м. Херсон	3259690	5867083	8796862	12261987	3577960	6655049	2607393	2929778	3465125	3077089
м. Гола Пристань	221624	403980	524306	775491	175291	341172	182356	120326	251185	165882
м. Каховка	1944674	3853878	5108172	7044903	1691393	3916006	1909204	1254294	1936731	2224614
м. Нова Каховка	573210	1053871	1642533	2368522	493732	1012488	480661	588662	725989	518756
Бериславський	79316	192926	318667	446293	90360	196460	113610	125741	127625	106100
Білозерський	31594	114143	181577	235914	86561	242115	82549	67434	54337	155553
Великопетиський	11394	26116	41740	60385	26094	70857	14722	15624	18646	44763
Великоолександрівський	40740	81480	122220	162960	48628	116286	40740	40740	40740	67658
Верхньорогачицький	523	902	1766	4021	1491	3681	379	864	2255	2190
Високопільський	8889	48315	86947	91876	1900	4678	39426	38632	4929	2779
Генічеський	8871	21325	40820	116846	24306	70259	12454	19495	76026	45953
Голопристанський	2015	3485	6840	15636	5822	14412	1470	3355	8796	8590
Горностаївський	869	1503	2948	6726	2500	6185	634	1446	3778	3685
Іванівський	611	1056	2069	4709	1747	4315	444	1013	2640	2568
Каланчацький	40654	86682	123251	168287	45680	94280	46029	36569	45035	48600
Каховський	9737	10493	11567	12729	4141	8794	756	1075	1162	4653
Нижньосірогоський	699	1207	2363	5386	1999	4934	508	1156	3023	2935
Нововоронцовський	938	1620	3171	7223	2686	6629	682	1551	4052	3943
Новотроїцький	1572	2714	5323	12169	4531	11222	1142	2609	6846	6691
Олешківський	268649	599708	943777	1350180	333231	768658	331059	344069	406403	435426
Скадовський	161233	361586	582777	776254	204216	437093	200353	221191	193476	232877
Чаплинський	15259	32286	56770	73669	18957	70694	17027	24484	16899	51737
Херсонщина	6682761	12766358	18606466	26002165	6843227	14056265				
Ряд районів	7226	12486	24480	55870	22676	56056				

починаючи з Великоолександрівського і Високопільського районів. Кроки побудови табл. 1–4 називають генерацією первинних даних. Генеровані дані виділено курсивом. Для генерації обчислювальних даних ефективності слід знайти квартальні значення

обсягу $Y_t = \frac{S_t + I_t}{N_t}$ реалізованих нефінансових

послуг і реалізованої промислової продукції (yield) на душу населення, а також обсягу

$K_t = \frac{C_t}{N_t}$ капітальних інвестицій на душу насе-

лення (табл. 5). Маючи для кожного кварталу t 22 районних спостереження K_{jt} для обсягу K_t (грн.) капітальних інвестицій на душу населення, 22 районних спостереження L_{jt} для середнього обсягу L_t (грн.) праці штатного працівника, а також 22 районних спостереження Y_{jt} для обсягу Y_t (грн.) виробництва, $j = 1, \dots, 22$, можна оцінювати значення параметрів a , b , c виробничої функції Кобба–Дугласа $Y_t = (e)^c (K_t)^a (L_t)^b$, де e – основа натуральних логарифмів.

У табл. 6.1, 6.2 наведено оцінки a , b , c параметрів функції лінійної регресії $\ln Y_t = a \ln K_t + b \ln L_t + c$, знайдені за допомогою MS Excel. Якщо у кварталі t для району k має місце $\ln Y_{tk} = a \ln K_{tk} + b \ln L_{tk} + c + R_{tk}$, де $R_{tk} > 0$, то цей район виробляє більший обсяг Y_{tk} продукції на душу населення, ніж це передбачається теоретично, виходячи з даних обсягів факторів виробництва K_{tk} і L_{tk} ; іншими словами, цей район виявляє економічну ефективність, вищу передбаченої теоретично.

У табл. 6.1, 6.2 жирним виділено значення, вищі відповідного середнього. За економічною ефективністю стабільним лідером є кластер навколо обласного центра: м. Херсон, м. Гола Пристань, м. Каховка, Олешківський, Скадовський, Каланчацький, Бериславський райони, м. Нова Каховка, Великопетиський, Великоолександрівський райони. Серед зазначених районів-лідерів лише Великоолександрівський потребував генерації первинних даних табл. 4 за 2017:I, 2017:II, 2017:III. Для економічної ефективності важливі інституції, якими в інформаційну еру є вищі навчальні заклади (ВНЗ). Цей висновок збігається з теорією ендогенного економічного зростання, за яку Пол Ромер удостоєний Нобелівської премії 2018 р.

У м. Херсон працюють 13 державних ВНЗ: Херсонський державний аграрний університет, Херсонський державний університет, Херсонський національний технічний університет та

його економіко-технологічний технікум, Херсонська державна морська академія та її морський коледж, кооперативний економіко-правовий коледж, політехнічний коледж Одеського національного політехнічного університету, Херсонське морехідне училище рибної промисловості, вище професійне комерційне училище, гідрометеорологічний технікум Одеського державного екологічного університету, філія Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова, факультет Одеського державного університету внутрішніх справ; п'ять ВНЗ Херсонської облради: Херсонська академія неперервної освіти, медичний коледж, музичне училище, училища культури і фізичної культури.

У м. Херсон працюють шість приватних ВНЗ: Міжнародний університет бізнесу і права та його коледж, Херсонський економічно-правовий інститут та його коледж, Херсонський інститут ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», Морський інститут післядипломної освіти імені контр-адмірала Ф.Ф. Ушакова.

У м. Нова Каховка працюють п'ять ВНЗ: Новокаховський гуманітарний інститут ВНЗ «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», приватний ВНЗ «Новокаховський політехнічний інститут», коледж Таврійського державного агротехнологічного університету, політехнічний коледж Одеського національного політехнічного університету, приладобудівний технікум. У Каховському районі працює агротехнічний коледж (с. Коробки), у м. Каховка зареєстрований, але не оприлюднює інформацію на сайті www.vstup.info Навчально-консультативний центр Харківської державної зооветеринарної академії. У м. Берислав працюють два ВНЗ Херсонської облради: педагогічний коледж імені В.Ф. Беньковського і медичний коледж. У Скадовському районі працює технікум Херсонського державного аграрного університету (с. Антонівка). У м. Генічеськ працюють вище професійне училище № 17 і медичне училище Херсонської облради.

У знайденому кластері працюють 35 із 37 ВНЗ Херсонщини, а 16 із 22 районів області не мають ВНЗ.

За даними Міжнародного центру торгівлі [13], загальний світовий експорт істотно знижувався за основними групами товарів (відповідно до класифікації Гармонізованої системи [14]) починаючи з 2014 р. У табл. 7.1, 7.2 наведено значення W_m світового (world) експорту для кожної групи m товарів, а групи в порядку-

Таблиця 5

Обсяг Y_t (грн.) реалізованих нефінансових послуг і реалізованої промислової продукції на душу (наявного) населення, обсяг K_t (грн.) капітальних інвестицій на душу населення за квартал t

Район/Період	Обсяг Y_t на душу населення								Обсяг K_t на душу населення							
	2017:I	2017:II	2017:III	2017:IV	2018:I	2018:II	2017:I	2017:II	2017:III	2017:IV	2018:I	2018:II				
м. Херсон	13577	11666	12930	14516	14558	13267	885	1419	1672	2196	974	1627				
м. Гола Пристань	15703	13781	10375	18340	12696	12614	1225	2131	1091	658	2202	3111				
м. Каховка	54221	53460	35696	54735	48121	62962	1298	1296	1993	2937	1642	1560				
м. Нова Каховка	9713	8385	10075	12465	8611	9134	499	550	594	708	411	553				
Бериславський	1852	2527	2880	3041	2099	2402	478	920	1467	1725	343	1033				
Білозерський	613	1430	1214	1033	1471	2523	366	345	511	863	296	520				
Великопететиський	988	1254	2118	1701	1830	3072	1010	1461	2443	3224	702	1672				
Великоолександрівський	1660	1741	1794	1733	2009	2855	1261	1226	10735	987	1137	889				
Верхньорогачицький	99	96	144	277	218	274	1252	2649	985	1011	641	915				
Високопільський	681	2702	2705	405	194	256	928	1190	1622	1005	114	538				
Генічеський	267	573	1453	1614	603	1296	797	1201	853	1680	714	960				
Голопристанський	57	78	209	222	139	250	276	194	745	1233	270	849				
Горностаївський	418	412	552	880	386	510	1285	1757	1022	1160	356	1203				
Іванівський	134	188	266	317	254	358	866	274	1588	2001	120	280				
Каланчацький	2229	2667	1922	2252	2267	2444	399	1152	329	3247	271	389				
Каховський	313	74	115	53	178	227	3396	1889	2069	2120	1335	2579				
Нижньосірогоський	134	166	266	347	249	383	1893	702	2821	2085	895	1029				
Нововоронцовський	223	270	325	447	324	488	620	1126	475	704	264	396				
Новотроїцький	133	167	239	322	213	321	1288	2115	1305	2174	1521	1293				
Олешківський	3876	4990	5285	6113	4863	6825	187	288	577	508	166	557				
Скадовський	3768	5208	6894	4377	4840	5978	225	724	731	29383	3783	606				
Чаплинський	468	649	874	522	581	1620	1660	2518	2455	2836	1991	2155				

Таблиця 6.1

Значення оцінок параметрів a , b , c функції Кобба–Дугласа $Y_t = (e)^c (K_t)^a (L_t)^b$ та їхніх похибок, залишків R_{ij} регресії, множинного коефіцієнта детермінації R^2 для кварталу t

Район/Період	lnK		lnL		lnY		R_{ij}		lnK		lnL		lnY		R_{ij}		lnK		lnL		lnY		R_{ij}	
	2017:I	2017:II	2017:I	2017:II	2017:I	2017:II	2017:I	2017:II	2017:I	2017:II	2017:I	2017:II	2017:I	2017:II	2017:I	2017:II	2017:I	2017:II	2017:I	2017:II	2017:I	2017:II	2017:I	2017:II
М. Херсон	6,79	6,79	9,75	9,75	9,52	9,52	0,35	0,35	7,26	7,26	9,85	9,85	9,36	9,36	7,42	7,42	9,88	9,88	7,42	7,42	9,47	9,47	1,80	1,80
М. Гола Пристань	7,11	7,11	9,68	9,68	9,66	9,66	1,41	1,41	7,66	7,66	9,99	9,99	9,53	9,53	6,99	6,99	9,96	9,96	6,99	6,99	9,25	9,25	1,33	1,33
М. Каховка	7,17	7,17	9,71	9,71	10,90	10,90	2,35	2,35	7,17	7,17	9,79	9,79	10,89	10,89	7,60	7,60	9,78	9,78	7,60	7,60	10,48	10,48	3,08	3,08
М. Нова Каховка	6,21	6,21	9,56	9,56	9,18	9,18	1,85	1,85	6,31	6,31	9,66	9,66	9,03	9,03	6,39	6,39	9,69	9,69	6,39	6,39	9,22	9,22	1,92	1,92
Бериславський	6,17	6,17	9,45	9,45	7,52	7,52	1,35	1,35	6,82	6,82	9,59	9,59	7,83	7,83	7,29	7,29	9,61	9,61	7,29	7,29	7,97	7,97	0,95	0,95
Білозерський	5,90	5,90	9,55	9,55	6,42	6,42	-0,92	-0,92	5,84	5,84	9,65	9,65	7,27	7,27	6,24	6,24	9,66	9,66	6,24	6,24	7,10	7,10	-0,12	-0,12
Великопететиський	6,92	6,92	9,45	9,45	6,90	6,90	1,06	1,06	7,29	7,29	9,57	9,57	7,13	7,13	7,80	7,80	9,64	9,64	7,80	7,80	7,66	7,66	0,63	0,63
Великоолександрівський	7,14	7,14	9,62	9,62	7,41	7,41	-0,20	-0,20	7,11	7,11	9,62	9,62	7,46	7,46	9,28	9,28	9,70	9,70	9,28	9,28	7,49	7,49	0,45	0,45
Верхньорогачицький	7,13	7,13	9,48	9,48	4,59	4,59	-1,49	-1,49	7,88	7,88	9,68	9,68	4,56	4,56	6,89	6,89	9,69	9,69	6,89	6,89	4,97	4,97	-2,27	-2,27
Високопільський	6,83	6,83	9,59	9,59	6,52	6,52	-0,86	-0,86	7,08	7,08	9,64	9,64	7,90	7,90	7,39	7,39	9,67	9,67	7,39	7,39	7,90	7,90	0,75	0,75
Генічеський	6,68	6,68	9,47	9,47	5,59	5,59	-0,57	-0,57	7,09	7,09	9,65	9,65	6,35	6,35	6,75	6,75	9,66	9,66	6,75	6,75	7,28	7,28	0,10	0,10
Голопристанський	5,62	5,62	9,58	9,58	4,05	4,05	-3,65	-3,65	5,27	5,27	9,72	9,72	4,36	4,36	6,61	6,61	9,97	9,97	6,61	6,61	5,34	5,34	-2,65	-2,65
Горностаївський	7,16	7,16	9,38	9,38	6,04	6,04	1,07	1,07	7,47	7,47	9,51	9,51	6,02	6,02	6,93	6,93	9,57	9,57	6,93	6,93	6,31	6,31	-0,63	-0,63
Іванівський	6,76	6,76	9,44	9,44	4,90	4,90	-0,89	-0,89	5,61	5,61	9,61	9,61	5,24	5,24	7,37	7,37	9,62	9,62	7,37	7,37	5,58	5,58	-1,43	-1,43
Каланчацький	5,99	5,99	9,49	9,49	7,71	7,71	1,09	1,09	7,05	7,05	9,62	9,62	7,89	7,89	5,80	5,80	9,66	9,66	5,80	5,80	7,56	7,56	0,29	0,29
Каховський	8,13	8,13	9,40	9,40	5,75	5,75	0,90	0,90	7,54	7,54	9,66	9,66	4,30	4,30	7,63	7,63	9,71	9,71	7,63	7,63	4,74	4,74	-2,48	-2,48
Нижньосірогоський	7,55	7,55	9,59	9,59	4,90	4,90	-2,27	-2,27	6,55	6,55	9,67	9,67	5,11	5,11	7,94	7,94	9,69	9,69	7,94	7,94	5,58	5,58	-1,56	-1,56
Нововоронцовський	6,43	6,43	9,54	9,54	5,41	5,41	-1,62	-1,62	7,03	7,03	9,64	9,64	5,60	5,60	6,16	6,16	9,68	9,68	6,16	6,16	5,78	5,78	-1,52	-1,52
Новотроїцький	7,16	7,16	9,47	9,47	4,89	4,89	-1,10	-1,10	7,66	7,66	9,63	9,63	5,12	5,12	7,17	7,17	9,62	9,62	7,17	7,17	5,48	5,48	-1,55	-1,55
Олешківський	5,23	5,23	9,56	9,56	8,26	8,26	0,62	0,62	5,66	5,66	9,62	9,62	8,52	8,52	6,36	6,36	9,66	9,66	6,36	6,36	8,57	8,57	1,34	1,34
Скадовський	5,42	5,42	9,47	9,47	8,23	8,23	1,65	1,65	6,58	6,58	9,58	9,58	8,56	8,56	6,59	6,59	9,53	9,53	6,59	6,59	8,84	8,84	1,97	1,97
Чаплинський	7,41	7,41	9,51	9,51	6,15	6,15	-0,14	-0,14	7,83	7,83	9,65	9,65	6,48	6,48	7,81	7,81	9,69	9,69	7,81	7,81	6,77	6,77	-0,39	-0,39
Середнє	6,68	6,68	9,53	9,53	6,84	6,84	0,00	0,00	6,90	6,90	9,66	9,66	7,02	7,02	7,11	7,11	9,70	9,70	7,11	7,11	7,24	7,24	0,00	0,00
Параметр	a	a	b	b	c	c	R^2	R^2	a	a	b	b	c	c	a	a	b	b	a	a	c	c	R^2	R^2
Оцінка	-0,38	-0,38	10,86	10,86	-94,13	-94,13	0,59	0,59	-0,10	-0,10	7,48	7,48	-64,59	-64,59	-0,10	-0,10	2,53	2,53	-0,10	-0,10	-16,60	-16,60	0,18	0,18
Похибка	0,47	0,47	3,54	3,54	34,01	34,01			0,53	0,53	3,93	3,93	37,55	37,55	0,48	0,48	3,32	3,32	0,48	0,48	32,18	32,18		

Таблиця 6.2

Значення оцінок параметрів a , b , c функції Кобба-Дугласа $Y_t = (e)^c (K_t)^a (L_t)^b$ та їхніх похибок, залишків R_{ij} регресії, множинного коефіцієнта детермінації R^2 для кварталу t

Район/Період	2017:IV		2017:IV		2017:IV		2018:I		2018:I		2018:II		2018:II		
	lnK	lnL	lnY	R_{ij}	lnK	lnL	lnY	R_{ij}	lnK	lnL	lnY	R_{ij}	lnK	lnL	R_{ij}
м. Херсон	7,69	9,98	9,58	0,52	6,88	9,93	9,59	0,23	7,39	10,02	9,49	1,26	7,39	10,02	9,49
м. Гола Пристань	6,49	9,90	9,82	1,53	7,70	9,92	9,45	-0,06	8,04	10,21	9,44	0,10	8,04	10,21	9,44
м. Каховка	7,98	9,90	10,91	2,43	7,40	9,88	10,78	1,78	7,35	9,97	11,05	3,09	7,35	9,97	11,05
м. Нова Каховка	6,56	9,78	9,43	2,10	6,02	9,79	9,06	1,54	6,32	9,89	9,12	1,81	6,32	9,89	9,12
Бериславський	7,45	9,68	8,02	1,32	5,84	9,68	7,65	1,41	6,94	9,78	7,78	0,94	6,94	9,78	7,78
Білозерський	6,76	9,67	6,94	0,42	5,69	9,74	7,29	0,51	6,25	9,91	7,83	0,37	6,25	9,91	7,83
Великопетиський	8,08	9,69	7,44	0,57	6,55	9,65	7,51	1,33	7,42	9,78	8,03	1,10	7,42	9,78	8,03
Великоолександрівський	6,89	9,70	7,46	0,66	7,04	9,71	7,61	0,64	6,79	9,86	7,96	0,69	6,79	9,86	7,96
Верхньорогачицький	6,92	9,79	5,63	-1,85	6,46	9,64	5,39	-0,61	6,82	9,73	5,61	-0,92	6,82	9,73	5,61
Високопільський	6,91	9,76	6,00	-1,21	4,74	9,80	5,27	-1,81	6,29	9,86	5,55	-1,65	6,29	9,86	5,55
Генічеський	7,43	9,71	7,39	0,48	6,57	9,67	6,40	0,05	6,87	9,85	7,17	-0,06	6,87	9,85	7,17
Голопристанський	7,12	9,64	5,40	-0,97	5,60	9,71	4,93	-1,57	6,74	9,84	5,52	-1,61	6,74	9,84	5,52
Горностаївський	7,06	9,62	6,78	0,60	5,88	9,62	5,96	0,35	7,09	9,79	6,23	-0,70	7,09	9,79	6,23
Іванівський	7,60	9,69	5,76	-1,02	4,79	9,74	5,54	-0,96	5,64	9,97	5,88	-1,79	5,64	9,97	5,88
Каланчацький	8,09	9,73	7,72	0,52	5,60	9,68	7,73	1,63	5,96	9,86	7,80	0,69	5,96	9,86	7,80
Каховський	7,66	9,88	3,97	-4,28	7,20	9,72	5,18	-1,96	7,86	9,95	5,43	-2,45	7,86	9,95	5,43
Нижньосірогоський	7,64	9,77	5,85	-1,53	6,80	9,83	5,52	-2,65	6,94	10,02	5,95	-2,20	6,94	10,02	5,95
Нововоронцовський	6,56	9,73	6,10	-0,86	5,57	9,67	5,78	-0,25	5,98	9,78	6,19	-0,51	5,98	9,78	6,19
Новотроїцький	7,68	9,73	5,77	-1,32	7,33	9,65	5,36	-1,08	7,16	9,81	5,77	-1,26	7,16	9,81	5,77
Олешківський	6,23	9,75	8,72	1,60	5,11	9,77	8,49	1,53	6,32	9,87	8,83	1,59	6,32	9,87	8,83
Скадовський	10,29	9,70	8,38	1,22	8,24	9,74	8,48	0,73	6,41	9,83	8,70	1,69	6,41	9,83	8,70
Чаплинський	7,95	9,73	6,26	-0,90	7,60	9,71	6,36	-0,79	7,68	9,89	7,39	-0,19	7,68	9,89	7,39
Середнє	7,41	9,75	7,24	0,00	6,39	9,74	7,06	0,00	6,83	9,89	7,40	0,00	6,83	9,89	7,40
Параметр	a	b	c	R^2	a	b	c	R^2	a	b	c	R^2	a	b	c
Оцінка	0,12	7,77	-69,46	0,41	0,36	10,93	-101,73	0,65	0,16	5,40	-47,11	0,39	0,16	5,40	-47,11
Похибка	0,42	3,96	38,85		0,31	3,45	33,25		0,57	3,36	32,02		0,57	3,36	32,02

Таблиця 7.1

Експорт $E_{um} = \sum_{t=1}^u E_{tm}$ і максимальний квартальний експорт M_m (тис. дол.) Херсонщини за групами $m = 0, \dots, 99$ за період 2017_ u перших $u = I, II, III, IV$ кварталів року [7–12], світовий експорт W_m (млрд. дол.) за 2017 р. [13]

m/T	Сумарний експорт E_{um}						Квартальний експорт E_{tm}				M_m	$4M_m$	W_m
	2017:I	2017:II	2017:III	2017:IV	2018:I	2018:II	2017:II	2017:III	2017:IV	2018:II	Квартал	Рік	2017
0	56945	126022	207029	288608	60068	125888	69077	81007	81579	65819	81579	326316	17581
85	2780	4459	9126	11558	2295	4988	1679	4667	2432	2693	4667	18668	2566
84	2154	4287	7455	9172	1813	4314	2133	3168	1717	2500	3168	12671	2082
27	37	39	57	81	20	39	3	18	24	19	37	146	1954
87	95	1170	1268	1324	77	114	1075	98	57	37	1075	4298	1440
71													636
39	1430	2454	3350	3096	846	1772	1024	896	-253	926	1430	5720	595
90	4	18	18	19	877	884	14	0	1	7	877	3509	577
30		12	12	13			12	0	1		12	46	534
29													381
72	2631	6962	16178	15101	8441	13013	4331	9216	-1077	4572	9216	36864	372
88	212	219	504	867	194	317	7	286	363	122	363	1452	327
99													321
73	2452	4414	4855	6126	506	1201	1962	441	1271	695	2452	9808	283
26													259
94	5	47	71	113	1	15	42	24	42	14	42	170	243
62	25	43	64	69	36	66	19	0	0	30	36	145	228
61	3	6	6	6	0	1	3	11	46	1	46	183	226
38	6	7	18	64	7	16	1	11	46	9	46	183	189
40	34	133	133	175	3	116	99	0	42	113	113	450	185
76	2470	7111	10103	13678	2610	7416	4640	2992	3575	4806	4806	19222	177
48	573	1230	2076	2852	652	1460	657	846	777	808	846	3384	162
74													147
64			1	1				1	0		1	6	144
44	1374	5083	11302	16041	3163	8964	3709	6219	4739	5801	6219	24876	136
89	800	5577	10752	20762	7700	12999	4777	5175	10010	5299	10010	40038	135
33	0	92	92	236	39	39	92	0	144	0	144	575	128
2	194	427	702	763		28	233	275	61	28	275	1099	125
3	173	299	299	299	44	55	126	0	0	11	173	694	119
95	1	13	28	29		3	12	16	0	3	16	63	116
8	407	1845	3044	5756	635	2212	1438	1199	2712	1577	2712	10847	116
22	358	83	1189	1882	602	1275	-275	1106	693	673	1106	4424	115
28	0	5	13	13	5	34	5	8	0	29	29	117	112
10	8500	18282	40016	48548	4156	11125	9783	21734	8532	6969	21734	86935	103
15	3656	6451	9022	20529	3279	6658	2795	2571	11507	3379	11507	46028	99
12	11648	22115	29059	41802	7785	15852	10468	6944	12743	8067	12743	50971	98
4	2950	6561	10000	12881	954	2198	3610	3440	2881	1244	3610	14441	85
32	7	31	61	74	9	17	24	29	13	8	29	118	80
42					95	173				78	95	380	78
7	967	3251	4019	6202	1669	2946	2284	768	2183	1277	2284	9135	72
70	7	35	56	122	29	52	28	21	66	24	66	264	72
19	108	63	398	770	190	404	-44	335	372	213	372	1489	71
23	2045	47	4725	8926	2673	6787	-1998	4678	4202	4114	4678	18710	70

Таблиця 7.2

Експорт $E_{um} = \sum_{t=1}^u E_{tm}$ і максимальний квартальний експорт M_m (тис. дол.) Херсонщини за групами $m = 1, \dots, 99$ за період 2017_ u перших $u = I, II, III, IV$ кварталів року [7–12], світовий експорт W_m (млрд. дол.) за 2017 р. [13]

m/T	Сумарний експорт				Квартальний експорт				Mm	4 Mm	Wm		
	2017:I	2017_II	2017_III	2017_IV	2018:I	2018:II	2017:II	2017:III				2017:IV	2018:II
21	1888	164	6742	8783	2312	5160	-1724	6578	2042	2848	6578	26310	69
83	158	857	1442	1455	28	272	699	585	13	243	699	2796	67
82	0	3	7	9			3	4	2		4	15	65
63	104	611	949	1606	153	567	507	338	657	414	657	2629	63
20	5350	128	12015	17594	4598	8790	-5222	11887	5579	4192	11887	47548	62
34	1	18	48	58	19	20	17	30	10	1	30	120	59
52					0	0					0	2	56
69				0							0	0	53
9	94	234	285	296	61	115	139	51	11	54	139	558	52
96	0	2	8	9		30	2	7	0	30	30	119	51
68	8	21	33	41	7	7	12	12	8	0	12	49	51
31	21	53	90	112	40	135	31	37	22	96	96	382	51
91	0	0	0	0			0	0	0		0	0	50
18	482	87	1352	2050	335	566	-395	1265	697	231	1265	5061	49
16													49
47	124	333	625	855	123	208	209	292	230	85	292	1168	48
17	194	114	602	730	193	404	-80	488	127	211	488	1953	48
54													47
25	0	33	33	115	1	11	33	0	82	10	82	326	42
24	1	1	2	2			-0	1	0		1	4	42
86	1	1	1	1			0	0	0		1	2	37
49	0	0	3	3	2	3	0	2	0	1	2	9	37
55													36
60													35
35	1	3	4	4	1	2	2	1	0	1	2	8	29
97													28
41													26
59													25
56		7	7	10	2	2	7	0	3	0	7	29	25
1	4	9	38	101	25	398	5	29	63	373	373	1491	22
6	14	15	16	16	15	15	1	1	0	0	15	58	21
75													20
81	2		2	2									20
79													19
11	301	1281	1848	3381	552	1081	981	566	1533	530	1533	6133	18
57	69	162	245	385	101	228	93	82	140	127	140	561	15
93													15
37													15
58					3	3				0	3	10	12
5	16	43	104	176	45	160	27	61	72	115	115	459	10
65			0	0				0	0		0	0	9
36			6	11				6	5		6	24	4
14	6	14	24	35	2	8	8	11	10	7	11	43	1
M												526028	

вані за рівнем експорту 2017 р., де групі 0 відповідає сумарний експорт $\sum_{m=1}^{99} W_m$. Оскільки максимальний експорт $M_m = \max_t E_{tm}$ є досяжним, то досяжним є сумарний річний експорт $M = 4 \sum_{m=1}^{99} M_m = 0,526$ млрд. дол. Це на 82% перевищує експорт $E_{IV0} = \sum_{m=1}^{99} E_{IVm} = 0,289$ млрд. дол. Херсонщини у 2017 р. і задає досягну структуру експорту.

У табл. 7.1 і 7.2 курсивом виділено від'ємні значення, які впливають з офіційних даних, для груп 39 і 72 (за 2017:IV), груп 22, 19, 23, 21, 20, 18, 17, 24, 81 (за 2017:II). У табл. 7.2 не вказані дані за групами 50, 46, 66, 53, 80, 92, 13, 67, 78, 43, 51, які у 2017–2018 рр. вважаються нульовими і неперіоритетними через порівняно низьку місткість їхніх світових ринків.

Водночас Херсонщина, спираючись на розробки Національної академії наук України і своїх ВНЗ, може започаткувати експорт за товарними групами з більшою місткістю світового ринку (у порядку пріоритетності): 71 (перли природні або культивовані, доро-

гоцінне або напівдорогоцінне каміння, дорогоцінні метали, метали, плаковані дорогоцінними металами, та вироби з них; біжутерія; монети), 29 (органічні хімічні сполуки), 26 (руди, шлак і зола), 74 (мідь і вироби з неї), 16 (готові харчові продукти з м'яса, риби або ракоподібних, молюсків або інших водяних безхребетних), 54 (нитки синтетичні або штучні; стрічкові та подібної форми нитки із синтетичних або штучних матеріалів), 55 (синтетичні або штучні штапельні волокна), 60 (трикотажні полотна), 97 (твори мистецтва, предмети колекціонування та антикваріат), 41 (шкури необроблені (крім натурального та штучного хутра) і шкіра вичинена), 59 (текстильні матеріали, просочені, покриті або дубльовані; текстильні вироби технічного призначення), 75 (нікель і вироби з нього), 79 (цинк і вироби з нього), 93 (зброя, боєприпаси; їх частини та приладдя), 37 (фотографічні або кінематографічні товари).

Висновки з цього дослідження. Незважаючи на високий наявний потенціал, Херсонщина має можливості для подальшого зростання з використанням сучасних технологій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Горбачук В.М., Дунаєвський М.С., Сулейманов С.-Б. Алгоритми збільшення ефективності та експорту регіонів України. Інноваційні ідеї в економічній науці: пошуки вирішення сучасних проблем. К.: Знання України, 2018. С. 40–44.
2. Горбачук В.М., Дунаєвський М.С., Сулейманов С.-Б. Алгоритми охоплення даних для підвищення економічної ефективності й експорту держави та її регіонів. Інформаційні технології та комп'ютерне моделювання. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника, 2018. С. 109–112.
3. Горбачук В.М., Дунаєвський М.С., Сулейманов С.-Б. Поквартальне оцінювання економічної ефективності й цільової структури експорту Одещини у 2017–2018 рр. Інфраструктура ринку. 2018. Вип. 22. С. 269–281.
4. Горбачук, В.М., Дунаєвський, М.С., Сулейманов, С.-Б. Поквартальне оцінювання економічної ефективності й цільової структури експорту Запоріжчини у 2017–2018 рр. Приазовський економічний вісник. 2018. № 4. С. 165–174.
5. Горбачук В.М., Кирилюк В.С., Неботов П.Г. Поквартальне оцінювання економічної ефективності й цільової структури експорту Дніпропетровщини у 2017–2018 рр. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2018. Вип. 5(16). С. 275–288.
6. Горбачук В.М., Колесник Ю.С., Шпиґа С.П., Дунаєвський М.С. Алгоритм поквартального оцінювання економічної ефективності районів і міст регіону України. Інформаційні технології та взаємодії. К.: КНУ імені Т. Шевченка, 2018. С. 344–345.
7. Соціально-економічне становище Херсонської області за січень–квітень 2017 року. Херсон: Головне управління статистики у Херсонській області, 2017.
8. Соціально-економічне становище Херсонської області за січень–липень 2017 року. Херсон: Головне управління статистики у Херсонській області, 2017.
9. Соціально-економічне становище Херсонської області за січень–жовтень 2017 року. Херсон: Головне управління статистики у Херсонській області, 2017.
10. Соціально-економічне становище Херсонської області за січень 2018 року. Херсон: Головне управління статистики у Херсонській, 2018.
11. Соціально-економічне становище Херсонської області за січень–квітень 2018 року. Херсон: Головне управління статистики у Херсонській області, 2018.

12. Соціально-економічне становище Херсонської області за січень–червень 2018 року. Херсон: Головне управління статистики у Херсонській області, 2018.
13. International trade statistics 2001–2017. URL: <http://www.intracen.org/itc/market-info-tools/trade-statistics/>.
14. Додаток до Закону України «Про Митний тариф України» від 19 вересня 2013 р. № 584-VII. URL: http://ukurier.gov.ua/media/documents/2013/10/23/2013_10_23_584z.pdf.

REFERENCES:

1. Horbachuk V.M., Dunaievskiy M.S., Suleimanov S.-B. (2018). Alhorytmy zbilshennia efektyvnosti ta eksportu rehioniv Ukrainy [The algorithms to increase efficiency and export of Ukraine's regions]. Innovatsiini idei v ekonomichnii nautsi: poshuky vyrishennia suchasnykh problem. K.: Znannia Ukrainy, 2018, pp. 40–44.
2. Horbachuk V.M., Dunaievskiy M.S., Suleimanov S.-B. (2018). Alhorytmy okhoplennia danykh dlia pidvyshchennia ekonomichnoi efektyvnosti y eksportu derzhavy ta yii rehioniv [Data envelopment analysis algorithms to increase economic efficiency and export of nation and its regions]. Informatsiini tekhnolohii ta kompiuterne modeliuвання. Ivano-Frankivsk: Prykarpatskyi natsionalnyi universytet imeni V. Stefanyka, pp. 109–112.
3. Horbachuk V.M., Dunaievskiy M.S., Suleimanov S.-B. (2018). Pokvartalne otsiniuvannia ekonomichnoi efektyvnosti y tsilovoi struktury eksportu Odeshchyny u 2017–2018 rr. [Quarterly estimation of economic efficiency and target export structure for Odeshchyna in 2017–2018]. Infrastruktura rynku, Vyp. 22, pp. 269–281.
4. Horbachuk, V.M., Dunaievskiy, M.S., Suleimanov, S.-B. (2018). Pokvartalne otsiniuvannia ekonomichnoi efektyvnosti y tsilovoi struktury eksportu Zaporizhchyny u 2017–2018 rr. [Quarterly estimation of economic efficiency and target export structure for Zaporizhchyna in 2017–2018]. // Pryazovskyi ekonomichnyi visnyk, 2018, 4, pp. 165–174.
5. Horbachuk V.M., Kyryliuk V.S., Nebotov P.H. (2018). Pokvartalne otsiniuvannia ekonomichnoi efektyvnosti y tsilovoi struktury eksportu Dnipropetrovshchyny u 2017–2018 rr. [Quarterly estimation of economic efficiency and target export structure for Dnipropetrovshchyna in 2017–2018]. Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia, Vyp. 5 (16), pp. 275–288.
6. Horbachuk V.M., Kolesnyk Yu.S., Shpyha S.P., Dunaievskiy M.S. (2018). Alhorytm pokvartalnoho otsiniuvannia ekonomichnoi efektyvnosti raioniv i mist rehionu Ukrainy / Informatsiini tekhnolohii ta vzaiemodii [The quarterly estimation algorithm of economic efficiency for Ukraine's districts and cities]. K.: KNU KNU imeni T. Shevchenka, 2018, pp. 344–345.
7. Sotsialno-ekonomichne stanovyshe Khersonskoi oblasti za sichen–kviten 2017 roku. (2017). Kherson: Holovne upravlinnia statystyky u Khersonskii oblasti.
8. Sotsialno-ekonomichne stanovyshe Khersonskoi oblasti za sichen–lypen 2017 roku. (2017). Kherson: Holovne upravlinnia statystyky u Khersonskii oblasti.
9. Sotsialno-ekonomichne stanovyshe Khersonskoi oblasti za sichen–zhovten 2017 roku. (2017). Kherson: Holovne upravlinnia statystyky u Khersonskii oblasti.
10. Sotsialno-ekonomichne stanovyshe Khersonskoi oblasti za sichen 2018 roku. (2018). Kherson: Holovne upravlinnia statystyky u Khersonskii.
11. Sotsialno-ekonomichne stanovyshe Khersonskoi oblasti za sichen–kviten 2018 roku. (2018). Kherson: Holovne upravlinnia statystyky u Khersonskii oblasti.
12. Sotsialno-ekonomichne stanovyshe Khersonskoi oblasti za sichen–cherven 2018 roku. (2018). Kherson: Holovne upravlinnia statystyky u Khersonskii oblasti.
13. International trade statistics 2001–2017. – <http://www.intracen.org/itc/market-info-tools/trade-statistics/>
14. Dodatok do Zakonu Ukrainy «Pro Mytnyi taryf Ukrainy» vid 19 veresnia 2013 roku N 584-VII [Elektronnyi resurs]. – Access: http://ukurier.gov.ua/media/documents/2013/10/23/2013_10_23_584z.pdf